

GALDERA BATZU

Lerro auek idaztera dijoana argi ta laguntza billa dabil ta ez luke, inola ere, nai batean bat zirikatu ta gaitzezko eztabaidarik sortzea.

Ni euskal-ikasle bat naiz ta, onelako geienak bezela, benetako maixurik gabea, nere ondoan, alegia. Ta beste nere modukoeri ere berdin gertatzen zaielakoan, YAKIN'en sortuak diran illeroko orri oien bidez galdera batzu egitea —guk, ikasleok— ta maixuak erantzutea euskeraren onerako izango dala uste duan onek, au dio:

1) Orixe jauna, zergaitik datibo pluralean euskal gramatika ta gaiñentzeko idazlen geienengandik apartatzen da: Ikasleeri, hebertarreeri, zorduneri, dugunori ta abar idatziaz, ikasleei, hebertarrei, zordunei, dugunoi ta olakoen ordez?

2) Jaun berari. DioTSat, dioTSut ta beste orrelako "TS" kiko oiek neretzat naiko illun diralarik, oraindik illunago: diAGO, diAGozu ta olako "AG" daramakitenak. Nundik norako "AG" dugu ori?

3) Gramatika bat edo bestean ikusi al izan dut arau au, alegia: Adjetiboa, izen atzetik jarri bear dala, kalifikatiboa danean, noski, gaita adierazi naiez "ZKO"-az bukatzen ez danean. Orixe jaunari, berriz, olako esakerak arkitzen dizkiot: "...bi jaun apaizei..." "Beste asko gauza..." Arauz kontrakoak dira ala bada orrela erabilli litezkelako beste legerik? Ta, baldin bada, zein da?

4) Batzuk darabilkiten *idazu* ori; *idazu lagun*, *Jauna*, esateko. Nundik datorren itza da ori? *Eidazu*'tik? Au da, *egin eidazu*'tik? Orixe jaunak ere darabilkian itza da.

5) Villasante prailleak bere gramatika llaburrean batzuetan "b" ta "v" bes-teetan erabilli ezlk, orrela erabilli bearko litzakeala ere esaten duala uste dut —ziur esateko ez daukat orain esku artean—.

Erdetatik artu berriak ditugun itzetan, an "v"-az badaude euskeran ere bai. Irizpide au ez ote da naspil sortzaille gu baiño geroxeagoko euskal ikasleentzat? Aientzako ez bailirake sortu berriak. Era orretara, naita ez, bereizten erreza ez litzaken zer bat sortuko litzake euskeren idaztean. Obeago ez ote, orainarte bezela, dana "b"-az idatzi?

6) Noiz idatzi bear da "Y" griegoaz ta noiz "I" latinezkoaz?

ERANTZUN NAIEZ

Galdetzen dituzun auetatik bigarren eta bosgarrena argi dezaizkizukedala uste dut, eta onela, Orixe'ri beintzat, lana kenduko nioke.

Diotsa, diotsut. Auen jatorria onoko au dela esan dezakegu. Ba-dakizu *dio ion*'en datibugabeko adizkera bat duguna. Notiñaren datibukiak, berriz, aurretik geienetan daramaki datibu-aurreko bat: *ematen diot, emoten deuTSat*. Bigarren ontan ba-duzu sustrai bat: U —gure *dio*'an, *io*—, baita datibu-adierazlea (*ts*: ikus Morfologia, 564 or.) ta notin-datibukia ere: *a. Ion* aditza datibuarekin erabilli denean, nik dakidanez, berari itsatsi zaion datibu-aurrekoa *ts* izan da, ta ez gipuzkeraz ain erabilliak ditugun *i* eta *ki*. *Ts* ori, ordea, bizkaieraz erruz erabilli oi dute, aiatu dizudan *deutsat*'ean esate baterako. *Ion*'ean —gure *ion*'en ania au— *diño*'tik *diñoTsa* sortzen dizute.

Beraz: *dio* = lo dice; *diotsa* = se lo dice; *diotsut* = te lo digo t.a.

Diotsa, Kanpion'en eritziz, *esan*'etik jaio da; baiña au ezin ditekela uste dut. Begira zergatik: onela baledi, TSA orrek bere ortan irau bear luke, datibukiak aldatzean, baiña bestela gertatzen da. Kanpion'i jarraituaz, onelatsu jokatu litzake: *diotsa*, *dietsa*, *dizutsa* t.a. Gaiñerra: zer da *diotsa*'ren *io* ori? Adizkera, ortan datibukiak aldatzeko, derriorrez TSA aldatzen badugu, ikusia dago: TSA da datibukia, ta *io* sustrai, onek beti berdin irauten baitu.

Bosgarrenari erantzunaz —eta Aita Villasante'n irizpidea ezagutzen dudalakoan ari naiz—, zera galdetuko nizuke: ortografiaren neurriak nor eman bear dizkizu: fonetikak?, idazkiak?, edo biok batera? A. Villasante'k au esango luke: euskerak beretu dituen itzak euskal-ortografia dei genezaken orretaz eman, auek erri-fonetika bidez eldu baitzaizkigu; besteak —jakintza bideetatik datozkigunak— leendik duten idaz-jantziz, eta bakoitzak irakur ditzala nai dezan eran. Beraz: *balio*, *Birjin*, *Ebanjelio*, *berba* t.a.; baiña: *valore*, *teologia*, *genesis* t.a. Ikus: A. Omate-xebarria: "Euskera": 149 or.

Zerbait argitu ta bear ez nuen lapikoan muturra sartu dudanaren segurantzi osoan, agurtzen zaitu, L'tar P., zure betiko lagun onek.

I'tar J., ofm.

* * *